

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

4. Conciliatio gratiæ Christi quam Augustinus docuit cum libero arbitrio, iuxta principia Scholasticorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

terminatio illa dicitur, quæ tantum se habet ex parte objecti, quemadmodum facit ille qui consulit, suadet, præcipit, rogat, blanditur, sive extrinsecus sive intrinsecus; sed hæc se habet in ipsa potentia voluntatis, quam proprie suavisitatis magnitudine ad volendum applicat, & applicando determinat, utpote causans in ea hoc ipsum ut se determinet, ideoque prædeterminat. Ut enim ex Augustino tanquam rem certissimam asserente declaravimus: *Quis animo amplectitur aliquid quod cum non delectat? Nemo proflus. Voluntas enim ipsa nisi aliquid occurrerit quod delectet, atque invitet animum, moveri nullo modo potest.* Ex quo etiam consequenter nascitur, ut quemadmodum idem tradit, *quod amplius nos delectat, secundum hoc operemur necesse est. Quid autem? An ipsa voluntas facit ut delectet si voluerit? Absit: Hoc enim ut occurrat, inquit Augustinus, non est in hominis potestate. Et iterum: Quis habet in potestate ut vel occurrat, quod cum delectare possit, vel delectet cum occurrerit.* Ex quibus principiis necessario sequitur id quod tam constanter docet Augustinus, adiutorium Christi esse adiutorium quo Deus donat ut voluntas velit, aut ex duobus unum præ altero velit, aut ardentius velit, efficiendo ut delectet, aut amplius delectet; quod enim amplius nos delectat, secundum hoc operemur necesse est. Vnde in eodem loco adijcit: *Cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc, & præbetur gratia Dei, non nutu nostro & indu-*

L. 1. c. 1. q. 1. ad simplic.

In Epist. ad Galat.

Loco citato ad simplic.

Ibid.

stria aut operum meritis comparatur. Et quare non? Quia ut sit nutu voluntatis, ut sit industria studij, ut sint opera charitatis ferventia, ille tribuit, ille largitur. Nempe infundendo delectationem objecti, qua amplius nos demulcente, hoc ipsum necesse est ut velimus & operemur. Quod enim amplius nos delectaverit, secundum hoc operemur necesse est. Ergo & quod volumus aliquid, ex delectatione nascitur, & quod vehementius volumus, ex ardentiore delectatione: Tanto enim quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus eoque delectamur ardentius. Si autem nulla delectatione tangit animum, etiam si hoc bonum esse noverit, nulla etiam ratione hoc ipsum volet: Nolunt enim homines facere quod iustum est, siye quia laet, siye quia non delectat, videlicet etiam cum non laet. Nam scientia objecti tantum ex generali ratione ad volendum necessaria est, quia ignoti nulla cupido, neque concurret aliter nisi ut adiutorium sine quo non; non ut adiutorium quo fiat ut velis. Ex quibus Augustini principiis quæ fufius iam ante declarata sunt, cum de delectationis necessitate tractavimus, perspicue apparet impossibile esse, ut adiutorium illud caelestis delectationis non determinet, imo prædeterminet voluntatem, quia facit ut velis, & sine illa velle non possis; facit etiam ut ardentius velis, & sine illa ardentius velle non possis; facit denique ut necesse sit animum istud sequi, & secundum istud operari quod amplius delectaverit.

L. 1. de praesentibus 6. 17.

Ibid.

CAPUT QVARTVM.

Conciliatio gratiæ Christi quam Augustinus docuit, cum libero arbitrio, juxta principia Scholasticorum.

IAM si quis scire aveat, quo pacto hujusmodi medicinale adiutorium Christi consistere possit cum humani arbitrij libertate, quæ passim in Scholis tradi solet, atque in eo sita dicitur, quod positus omnibus ad agendum requisitis, voluntas possit agere & non agere, vel agere unum & contrarium ejus, non est difficile ei satisfacere. Cum enim istud auxilium eundem habeat operandi modum, qui physice prædeterminationi tribui solet, ut capite præcedenti tactum est, & ex libro secundo de gratia Christi Salvatoris, & quarto de natura gratiæ medicinalis Christi latius intelligi potest, eodem modo libertas illa jam dicta voluntatis, sub illo Christi auxilio incolumis manet, quo sub physica prædeterminatione salvatur. Quapropter quicquid physice prædeterminationis defensores pro sua sententia protulerunt, ut liberum arbitrium sub ea salvum esse persuadeant; quicquid etiam ad dissolvenda oppugnantium argumenta, telaque repercutienda moliti sunt, pro hac sententia dictum putant. Eodem quippe modo libertatem illam arbitrij, de qua ipsi solliciti sunt, incolumem permanere sub illo auxilio medicinali quod

Augustinus docuit, ostendi ac defendi potest. Nam fere quicquid ab adversariis objeci potest, unica illa distinctione sensus compositi ac divisi, quam isti prædeterminationis physice defensores adhibent, solvi ac dissipari potest. Non enim necesse est, ajunt, ut cum omnibus illis ad agendum requisitis, inter quæ etiam caelestis delectatio est, stet simul ut non agat voluntas, sed solum ut possit non agere. In libero enim arbitrio quantumcumque ad agendum præparato, imo determinato & actu operante, reperitur, ut ipsi docent, simul potentia ad operandum & non operandum; non potentia simultatis, ut videlicet simul agat & non agat. Hoc est, ut clarius dicatur, in libero arbitrio est potestas ad opposita, non tamen potestas ad opposita simul in se habenda. Hoc enim nemo nisi fatuus dixerit. Hoc ergo sensu intelligendum esse docent id quod adversarij ad libertatem postulant, ut videlicet positus omnibus ad agendum requisitis, etiam caelesti quacumque delectatione & prædeterminatione stet simul ut possit non velle, non autem ut simul non velit. Potentia enim non volendi non repugnat omnibus illis ad volendum requisitis, sed solum, quod

quod actualiter non velit. Itaque in sensu
diviso potest voluntas non facere id quod
Deus per gratiam efficacem in ea operatur,
in sensu vero composito, nequaquam. Nam
inde sunt illæ locutiones Augustini: *Subven-*
tum est igitur infirmitati voluntatis humane, in di-
vyina gratia INDECLINABILITER ET INSUPE-
RABILITER ageretur. Hoc est, ita ut voluntas
ab opere bono nulla tentatione declinari, nul-
la adversitate superari possit: ita videlicet ut
actualis declinatio voluntatis & superatio unâ
cum Dei gratia jungeretur. Sic enim seipsum
explicitat cura immediatè subiungit: *Et ideo*
quatenus infirma, non tamen desieret, neque adver-
sitate aliqua vinceretur. Simili sensu compositi
phrasi, in eodem libro inferius dicit: *Cui vo-*
luntas saluum facere nullum hominum resistit arbitrium.
Et iterum manifestius: *Non est itaque dubitan-*
dum voluntati Dei, qui in celo & terra omnia que
voluit fecit, & qui etiam illa que futura sunt fecit,
humana voluntate non posse resistere. Et rursum
in eodem loco: *Nisi forte quando Deus voluit*
Sauli regnum dare, sic erat in potestate Israhelitarum
subdere se memorato viro, sive non subdere, quod us-
que in eorum erat positum voluntate, ut etiam Deo
valerent resistere. Et de dono perseverantiæ
loquens: *Quomodo potest amitti, per quod sit ut non*
amittatur etiam quod positum amitti? Ut perseve-
rantia amittatur fieri nullo pacto potest. Et
ipsa Scriptura sacra de renato ex Deo loquens:
Qui natus est ex Deo peccatum non facit etc. Et non
potest peccare. Sic ut ergo in sensu composito ve-
ra sunt, huiusmodi phrasæ, quibus voluntas
acta per divinam gratiam, dicitur non posse
resistere Deo, non posse dissentire ab eo quod
per eam vult operari Deus, non posse declina-
ri, non posse superari; ita e contrario, in sen-
su diviso vera sunt, quibus dicitur posse de-
clinari, posse superari, posse dissentire. Eodem
igitur modo locus Concilij Tridentini quo

A dicit, quod liberum arbitrium à Deo motum & ex-
citatum possit dissentire si velit: itemque quod in-
spirationem recipiens illam abire potest, non dif-
ficulter ab eis & à nobis solvi potest. Concili-
lium enim in sensu diviso, inquit, loquitur,
quo significatur, ita hominem recipere Dei in-
spirationem, & motionem, & excitationem
iltius delectationis aut prædeterminationis
(addo, si libet, etiam actuale ipsius volunta-
tis consensionem ac motum) ut nihil auferat
ejus voluntati potestatem dissentendi, si
velit, quamvis actualis dissentus cum illis præ-
suppositis componi nequeat. Potestas enim
dissentendi non repugnat illi excitationi, aut
delectationi, aut prædeterminationi, aut ipsi
etiam consensui actuali voluntatis, sed tantum
dissentus actualis; quemadmodum cum paries
albus vere dicitur esse posse niger, non hoc sig-
nificatur, quod albedine perstante, simul
in eo nigredo reperiri possit, sed quod simul
cum albedine sit in eo potentia ut fiat niger.
Hæc & similia respondent ij qui physicam
tuentur prædeterminationem, ut per eam non
destrui libertatem patefaciant. Quæ sane om-
nia ad istam veram Augustini gratiam ab ad-
versantium argumentis eripiendam, tuendam-
que illam arbitrij libertatem quam putant esse
necessariam, mutatis tantum vocabulis, huc
transferri possent. Sed cum istud cuius facile
sit, & nihil adversus libertatem ex hac doctri-
na obijci possit, quod Scholastici non dissol-
verint, neque minus talium argumentorum
solutiones, quam argumenta ipsa in promptu
posita, sint apud eos qui de physica prædeter-
minatione scripserunt, nolim hi. actum age-
re, ac tempus illis proponendis solvere, dis-
que terere. præsertim cum non sit instituti
mei rebus illis explicandis inharere, quæ ple-
ne apud Scholasticos explicata sunt.

CAPVT QVINTVM.

Conciliatio genuina gratiæ cum libero arbitrio secundum Augustini
mentem profertur: & probatur ex querelis Pelagianorum
& modo quo eis Augustinus satisfecit.

V ERVM TAMEN merito dubitari
potest, utrum Augustinus eo modo
intellexerit incolumem permanere li-
bertatem, atque ita senserit influxum
gratiæ cum libero arbitrio conciliandum esse,
quatenus sub ejus efficaciam determinante vo-
luntatem ut velit & agat, simul potestas man-
neat, ut non velit & non agat. Nempe ut ar-
bitrium voluntatis ea ratione liberum sub
gratia esse censeat quia semper per gratiam ita
vult & agit, ut simul possit nec velle nec agere.
Causa vero dubitandi multo maxima est, quia
si Augustini monumenta lustramus universa
quæ contra inimicos gratiæ Pelagianos exa-
ravimus, nusquam vestigium apparet ullum, ex
quo colligas ea ratione vel ab ipso defensionem

arbitrij libertatem, vel gratiam cum libero ar-
bitrio esse conciliandam. Quod profecto in-
credibile & impossibile est, si iste verus atque
genuinus est conciliandi modus. Sapissime
namque & acerbissime Augustinus & Ecclesia
quam tuebatur ab adversariis de destructa per
gratiam libertate criminati sunt, invidiosissi-
meque traducti. Cum enim Augustinus quod-
dam loco dixisset adversariis: *Non est ita ut*
loqueris, multum fallere vel fallere meditari, non
liberum negamus arbitrium: Respondet ei Iulia-
nus: *Fidem vestram que à nobis oppugnatur, eva-*
descenti profertur, & ad nostra sententia a qua devia-
tis verba confugitis. Tam enim sceleratum est quod
suscepti prævaricatione pudenda Babylonis (id est, Ec-
clesiæ) ut cum à nobis obijciatur a vobis nequeat: &
satis

lib. 2. de
sup. c. 3.

lib. 1. cont.
tul. oper. in-
pers. f. 213.